

Transseksuelen in Nederland

Is er sprake van ongelijkheid?

10

Marleen Geerdinck
Linda Muller
Carlijn Verkleij
Caroline van Weert

Verklaring van tekens

.	=	gegevens ontbreken
*	=	voorlopig cijfer
**	=	nader voorlopig cijfer
x	=	geheim
–	=	nihil
–	=	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
o (o,o)	=	het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	=	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2010–2011	=	2010 tot en met 2011
2010/2011	=	het gemiddelde over de jaren 2010 tot en met 2011
2010/'11	=	oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2010 en eindigend in 2011
2008/'09–	=	oogstjaar, boekjaar enz., 2008/'09 tot en met 2010/'11
2010/'11	=	oogstjaar, boekjaar enz., 2008/'09 tot en met 2010/'11

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek
Grafimedia

Omslag

Telldesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier:
www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

ISSN: 1877–3028

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Den Haag/Heerlen, 2011.
Verveelvoudiging is toegestaan,
mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

Samenvatting	5
Summary	7
1. Inleiding	9
1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek	9
1.2 Opzet van het onderzoek	9
1.3 Indeling van het rapport	10
2. Resultaten	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Demografische kenmerken	12
2.3 Arbeidsmarktpositie	14
2.4 Conclusie	17
3. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	18
4. Beschrijving van het onderzoek	19
4.1 Populatie	19
4.2 Onderzoeksmethode	19
4.3 Bronnen	20
4.4 Ophogen van steekproeftotalen	21
4.5 Kwaliteit van de uitkomsten	21
4.6 Opmerkingen bij de tabellen	21
5. Begrippen en Afkortingen	23
5.1 Begrippen	23
5.2 Afkortingen	25
Tabellenset	27
Centrum voor Beleidsstatistiek	39

Samenvatting

In dit onderzoek is gekeken naar de omvang van de groep en de kenmerken van transseksuelen in Nederland. Op 31 december 2009 waren er 900 personen in Nederland, die via de rechtbank hun geslachtswijziging hebben vastgelegd in de periode 1995-2009. Hiervan waren 850 personen in de leeftijd van 15 tot 65 jaar en behoorden daarmee tot de potentiële beroepsbevolking. Dit is minder dan 0,01 procent van de totale potentiële beroepsbevolking in Nederland. In dit rapport gaan we uit van dit aantal om een vergelijking te kunnen maken met de totale potentiële beroepsbevolking in Nederland.

Van de 850 transseksuelen in Nederland is 62 procent een transvrouw (MV) en 38 procent een transman (VM). Transseksuelen zijn veelal autochtonen van middelbare leeftijd. Opvallend is dat er meer allochtone transseksuelen zijn dan het aandeel allochtonen in de potentiële beroepsbevolking. Dit komt mogelijk doordat de medische voorzieningen in Nederland beter zijn, waardoor meer allochtonen naar Nederland komen voor het wijzigen van hun geslacht.

Tweederde van de transseksuelen is ongehuwd en 16 procent is gescheiden. Transvrouwen zijn vaker gescheiden dan transmannen. Hierdoor wonen transseksuelen, en vooral transvrouwen, vaker in een eenpersoonshuishouden dan de potentiële beroepsbevolking.

Transseksuelen wonen vaker in stedelijke gebieden. Een kwart van de transseksuelen woont in één van de vier grote steden, Amsterdam, Rotterdam, Den Haag of Utrecht (G4). Van de potentiële beroepsbevolking woont slechts 14 procent in de G4.

Hoewel ruim 40 procent van de transseksuelen een hoog opleidingsniveau heeft, heeft bijna driekwart een laag besteedbaar huishoudinkomen. Dit komt onder meer doordat ruim de helft alleen woont en eenderde als belangrijkste inkomensbron een uitkering ontvangt. Ter vergelijking met de potentiële beroepsbevolking: een kwart van de potentiële beroepsbevolking is hoog opgeleid en 40 procent heeft een laag inkomen. Dit komt onder meer doordat slechts één op de vijf alleen woont en één op de tien een uitkering als belangrijkste inkomensbron ontvangt.

Na de geslachtsverandering zijn transseksuelen vaker werkzaam als werknemer of zelfstandige dan daarvoor. Zij ontvangen minder vaak een uitkering als twee jaar ervoor. Van de werkende transseksuelen zijn transvrouwen vaker werkzaam in de industrie dan vrouwen in de potentiële beroepsbevolking en transmannen werken vaker in de gezondheids- en welzijnszorg dan mannen in de potentiële beroepsbevolking.

Summary

The aim of this survey was to monitor the size and characteristics of transsexuals in the Netherlands. On 31 December 2009, there were 900 people in the Netherlands whose gender change had been officially recognised in court in the period 1995-2009. Within this group of 900 people, 850 were in the 15–65 age bracket, which means they belonged to the potential labour force, i.e. less than 0.01 percent of the total potential labour force in the Netherlands. We assume this number to be accurate to allow comparison with the total potential labour force in the Netherlands.

In the group of 850 transsexuals in the Netherlands in the 15-65 age category, 62 percent are trans women, i.e. male-to-female transsexuals (MTF) and 38 percent are trans men, i.e. female-to-male transsexuals (FTM). Most transsexuals are middle-aged native Dutch. Surprisingly, the proportion of transsexuals with a foreign ethnic background in the population is higher than in the potential labour force. One of the reasons is possibly the high level of health care facilities in the Netherlands, which triggers more immigrants to come to the Netherlands to undergo gender change surgery.

Two thirds of transsexuals are single and 16 percent are divorced. Trans women are more often divorced than trans men. As a result, transsexuals – and especially trans women – more often live in single-person households than the potential labour force. Transsexuals more often live in urban areas. A quarter of transsexuals live in one of the four major cities Amsterdam, Rotterdam, The Hague or Utrecht (G4). Only 14 percent of the potential labour force live in the G4.

Although over 40 percent of transsexuals have a high level of education, almost three quarters have a low disposable household income. This is partly due to the fact that more than half of them live alone and for one third a benefit is their main source of income. In comparison to the potential labour force: one quarter of the potential labour force are highly educated and 40 percent have low disposable incomes. One of the reasons is that only one in five live in a single household and only one in ten live on benefits.

After the gender change procedure, transsexuals are more often employed or self-employed than before surgery. They less often receive benefits than in the two years prior to gender change surgery. In the category of employed transsexuals, trans women are more often employed in manufacturing industry than women in the potential labour force and trans men are more often employed in the health care and welfare sector than men in the potential labour force.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

Het emancipatiebeleid van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) is er onder meer op gericht om de sociale acceptatie van transgenders te vergroten. Er zijn aanwijzingen die duiden op ongelijke situaties voor transgenders, zo zou de werkloosheid onder transgenders hoger zijn dan gemiddeld in Nederland. Het ministerie van OCW wil daarom meer informatie over transgenders en hun positie in de maatschappij.

Hoewel niet precies bekend is welke personen transgender zijn, is het op grond van registratiegegevens deels wel mogelijk om vast te stellen welke personen transseksueel zijn¹. De transseksuelen die een geslachtsverandering hebben, hebben dit ook vaak via de rechtbank juridisch vastgelegd. Het hebben van aangepaste documenten is voor transseksuelen vaak een bevestiging van hun identiteit en daarmee van essentieel belang. De aanpassing van het geboorteaktedocument bij de rechtbank wordt doorgegeven aan de gemeente waar de persoon staat ingeschreven, waarmee deze aanpassing voor het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zichtbaar wordt als een codewijziging in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA).

Het ministerie van OCW heeft het Centrum voor Beleidsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS-CvB) gevraagd om te onderzoeken hoeveel personen een geslachtsverandering hebben ondergaan en om van hen kenmerken als burgerlijke staat, samenstelling van het huishouden, opleidingsniveau en arbeidsmarktpositie te vergelijken met de potentiële beroepsbevolking.

1.2 Opzet van het onderzoek

De basis van dit onderzoek wordt gevormd door de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Transseksuelen die een geslachtswijziging hebben ondergaan en dit via de rechtbank hebben vastgelegd, kunnen we afleiden uit de GBA. Bij de rechtbank wordt namelijk het geslacht in de geboorteakte aangepast. Deze wijziging wordt doorgegeven aan de gemeente waar de persoon staat ingeschreven. In de GBA krijgt deze persoon vervolgens een andere code bij geslacht. Alleen deze groep transseksuelen is momenteel voor het CBS te herkennen. Met deze groep kunnen we ons onderzoek vervolgen.

In het vervolg van het rapport spreken we over transseksuelen als het gaat om personen die via de rechtbank hun geslachtswijziging hebben vastgelegd. Dit heeft als gevolg dat de groep transseksuelen in dit onderzoek kleiner is dan in werkelijkheid. Een deel van de personen die hun geslacht hebben gewijzigd, is toch niet meegenomen in de tabellen. Personen jonger dan 15 jaar en ouder dan 65 jaar die hun geslacht hebben gewijzigd,

---

¹ Zie het kader in hoofdstuk 2 voor een uitleg van deze begrippen.

zijn buiten beschouwing gelaten. Deze leeftijdscategorieën behoren niet tot de potentiële beroepsbevolking. Ook personen die voor 1995 of na 2009 hun geslacht hebben gewijzigd, kunnen we niet meenemen in ons onderzoek. Daarnaast zijn personen niet meegenomen die wel een geslachtsverandering hebben ondergaan, maar buiten Nederland geboren zijn en hun geboorteakte niet in Den Haag hebben ingeschreven. Mogelijk zijn er ook personen die wel van geslacht zijn gewijzigd, maar die deze wijziging niet juridisch hebben vastgelegd. Tot slot zijn ook personen die zijn geëmigreerd of overleden vóór 31 december 2009 niet meegenomen. Het is op basis van gegevens van het CBS niet mogelijk de totale omvang te bepalen van de groep transseksuelen die buiten beschouwing is gelaten.

Van de twee groepen, de transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking, kijken we naar een aantal demografische kenmerken, de arbeidsmarktpositie, de sector waarin werknemers en zelfstandigen werken en de maatschappelijke positie twee jaar voor de geslachtswijziging en in 2008. Gegevens over de maatschappelijke positie in 2009 zijn niet beschikbaar.

1.3 Indeling van het rapport

In hoofdstuk 2 bespreken we, geïllustreerd door een aantal figuren, de belangrijkste kenmerken van transseksuelen in Nederland. Hierbij kijken we ook naar verschillen tussen man-naar-vrouw en vrouw-naar-man transseksuelen. Vervolgens maken we een vergelijking tussen transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking.

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek doen we in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 beschrijven we de onderzoeksmethode. We bespreken onder andere de populatie, de onderzoeksmethode, gebruikte bronbestanden en de kwaliteit van de uitkomsten. Hoofdstuk 5 geeft vervolgens een overzicht van de belangrijkste begrippen en de gebruikte afkortingen. Aan het einde van het rapport staan de tabellen die we hebben samengesteld voor dit onderzoek.

2. Resultaten

2.1 Inleiding

Het ministerie van OCW is geïnteresseerd in cijfers over transgenders. Deze term is een verzamelterm voor mensen die zich transgenderist, transseksueel en/of travestiet voelen of zich op een andere manier niet thuis voelen in de tweedeling man/vrouw. Cijfers over transgenders zijn niet bekend bij CBS-CvB, cijfers over transseksuelen echter wel. In het vervolg van dit onderzoek beperken we ons daarom tot transseksuelen.

Transgender is een verzamelterm voor:

- *Travestieten*, dit zijn mensen van wie de genderidentiteit niet helemaal past bij hun lichamelijke geslacht. Ze kleden zich soms of regelmatig als iemand van het andere geslacht, en geven zo hun genderidentiteit een plaats in hun leven. Het zijn vaak mannen die zich kleden als vrouw.

- *Transseksuelen*, dit zijn mensen die zich helemaal niet thuis voelen in het eigen lichaam. Hun genderidentiteit is tegengesteld aan het lichamelijke geslacht. Ze voelen zich gevangen in het verkeerde lichaam: vrouwen in een mannenlichaam of mannen in een vrouwenlichaam. Vaak zijn transseksuelen zo ontevreden over het geslacht van hun lichaam, dat ze een medische behandeling willen.

- *Transgenderisten*, dit zijn mensen die zich niet helemaal thuis voelen in hun eigen lichaam. Ze voelen zich geen man en geen vrouw, maar voelen zich mens. Sommige transgenderisten leven afwisselend als man of als vrouw, en voelen zich daar goed bij. Andere transgenderisten leven tussen de twee geslachten in. Vaak zijn transgenderisten ontevreden over (een deel van) hun lichaam, omdat dat niet past bij hun genderidentiteit.

De woorden "man-naar-vrouw transseksueel" en "vrouw-naar-man transseksueel" zijn een hele mond vol, de begrippen "MV" of "transvrouw" respectievelijk "VM" of "transman" zijn ook gebruikelijk. Deze zullen we in ons onderzoek ook aanhouden.

Bron: www.transman.nl

Cijfers over transseksuelen zijn bekend bij het CBS-CvB via de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). De GBA is beschikbaar vanaf 1995, vanaf dat moment kunnen we geslachtswijzigingen waarnemen. We zien dan dat jaarlijks ongeveer 80 personen hun geslachtswijziging vastleggen via de rechtbank. Dit is een kleinere groep dan waar we volgens de definitie in bovengenoemd kader op uit zouden komen. Op 31 december 2009 waren er 900 personen die via de rechtbank hun geslachtswijziging hebben vastgelegd in de periode 1995-2009. Hiervan waren 850 personen in de leeftijd van 15 tot 65 jaar en zij behoorden daarmee tot de potentiële beroepsbevolking. Dit is minder dan 0,01 procent van de totale potentiële beroepsbevolking in Nederland. In dit rapport gaan

we uit van dit aantal om een vergelijking te kunnen maken met de totale potentiële beroepsbevolking in Nederland, die bestaat uit ruim 11 miljoen personen.

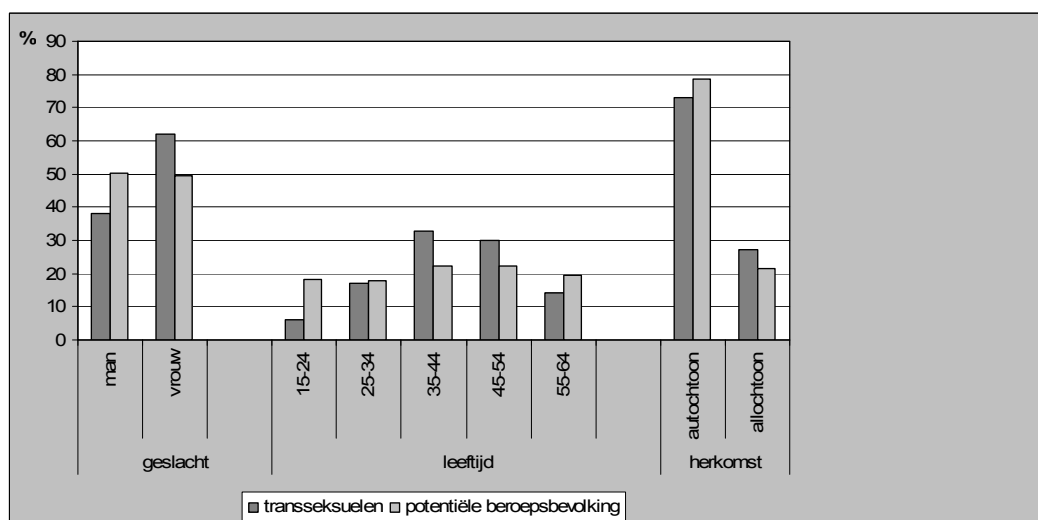
In het vervolg van dit hoofdstuk beschrijven we eerst voor demografische kenmerken en vervolgens voor de arbeidsmarktpositie de groep transseksuelen en de onderlinge verschillen tussen transmannen en transvrouwen. Vervolgens vergelijken we de transseksuelen met de potentiële beroepsbevolking. Ten slotte volgt een paragraaf met conclusies.

2.2 Demografische kenmerken

Transseksuelen veelal autochtonen van middelbare leeftijd

Van de 850 transseksuelen in Nederland is 62 procent een transvrouw (MV) en 38 procent een transman (VM). Bijna driekwart van de transseksuelen is autochtoon en meer dan de helft is eind 2009 tussen de 35 en 54 jaar (zie figuur 1).

1. Transseksuelen na transitie en de potentiële beroepsbevolking naar geslacht, leeftijd en herkomst, 31 december 2009.

De potentiële beroepsbevolking is veel gelijkmatiger verdeeld dan de transseksuelen voor de kenmerken geslacht en leeftijd. De verschillen tussen transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking zijn het kleinst voor het kenmerk herkomst. Het is echter wel opvallend dat er meer allochtone transseksuelen zijn dan het aandeel allochtonen in de potentiële beroepsbevolking. Mogelijk komen meer allochtonen naar Nederland voor het wijzigen van hun geslacht doordat de medische voorzieningen in Nederland beter zijn dan in andere landen. Het is logisch dat er minder transseksuelen tussen de 15 en 24 jaar zijn, omdat het hele traject tot en met het juridisch vastleggen van de geslachtswijziging jaren kost.

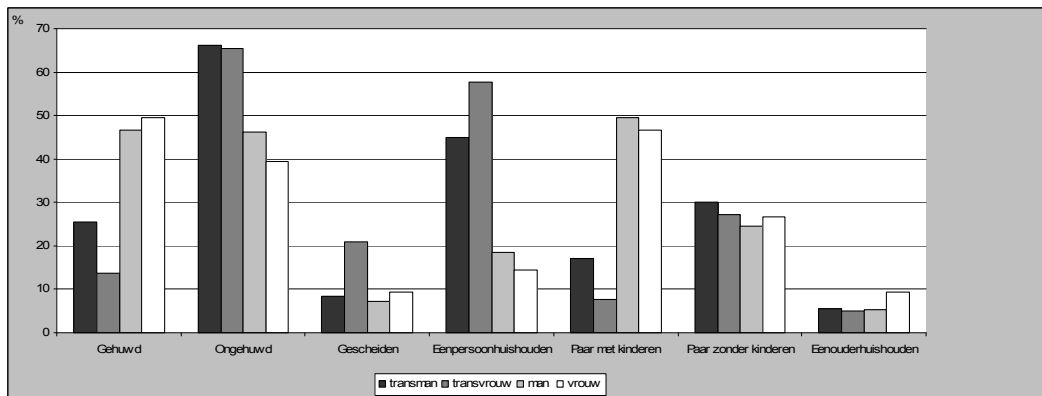
Transvrouwen leven vaker alleen

Veel transmannen en transvrouwen zijn ongehuwd. Opvallend is dat 21 procent van de transvrouwen gescheiden is, terwijl dit percentage bij de transmannen veel lager ligt,

namelijk op 8 procent. Transmannen zijn vaker getrouwd dan transvrouwen, één op de vier transmannen is getrouwd en van de transvrouwen is dit er slechts één op de zeven.

Dit heeft als gevolg dat meer transvrouwen alleen wonen, terwijl transmannen vaker dan transvrouwen een huishouden voeren met kinderen (zie figuur 2).

2. Transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking naar burgerlijke staat en huishoudensamenstelling, 31 december 2009.

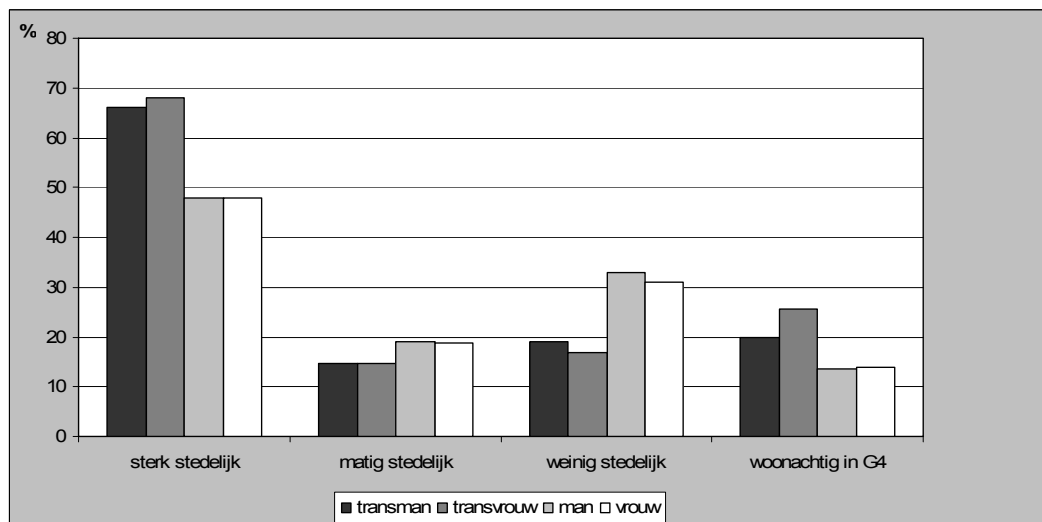

Mannen en vrouwen in de potentiële beroepsbevolking leven veel vaker in een paar met kinderen dan transseksuelen. De verschillen zijn minder groot voor de koppels zonder kinderen. Transseksuelen leven echter veel vaker alleen dan de mannen en vrouwen in de potentiële beroepsbevolking. Dit geldt vooral voor de transvrouwen.

Transseksuelen wonen vaker in stedelijke gebieden

Transseksuelen wonen vaker in sterk stedelijke gebieden. Bijna een kwart van de transseksuelen woont in één van de vier grootste steden van Nederland (Amsterdam, Utrecht, Rotterdam of Den Haag, de G4) (zie figuur 3).

3. Transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking naar mate van stedelijkheid woongemeente, 31 december 2009.

Van de potentiële beroepsbevolking woont slechts 14 procent in één van de vier grootste steden van Nederland. Dat is 10 procentpunten minder dan transseksuelen.

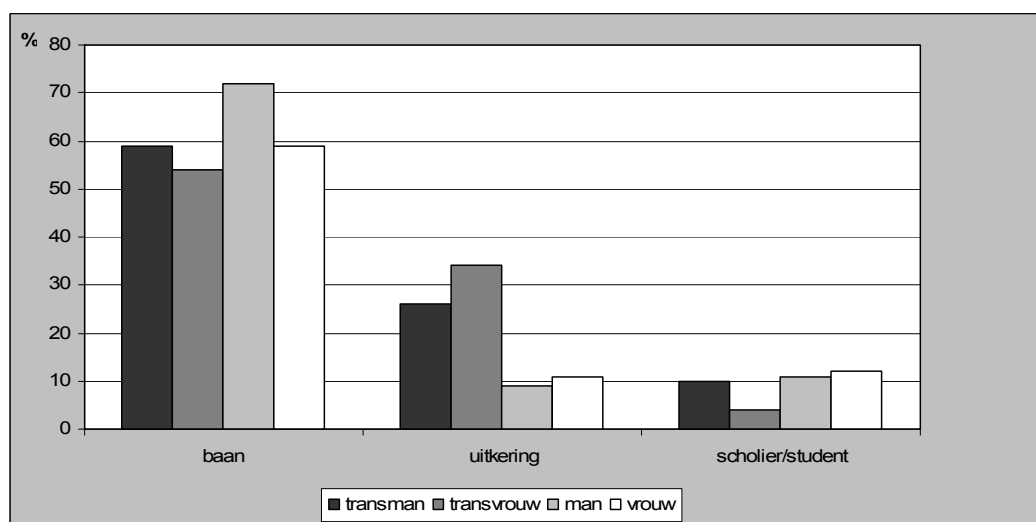
2.3 Arbeidsmarktpositie

Vaker uitkering, minder vaak werk

Ruim de helft van de transseksuelen is werkzaam als werknemer of zelfstandige. Transmannen zijn vaker werkzaam dan transvrouwen. Transvrouwen hebben vaker een uitkering dan transmannen.

Het aandeel transseksuelen met een WW-uitkering is slechts 2 procent, terwijl het aandeel transseksuelen met een AO- of een bijstandsuitkering nogal hoog is met 19 en 9 procent. Dit hoge aandeel uitkeringen is ook deels een verklaring voor het lagere besteedbaar huishoudinkomen van transseksuelen (zie figuur 7).

4. Transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking naar arbeidsmarktpositie, 31 december 2008.

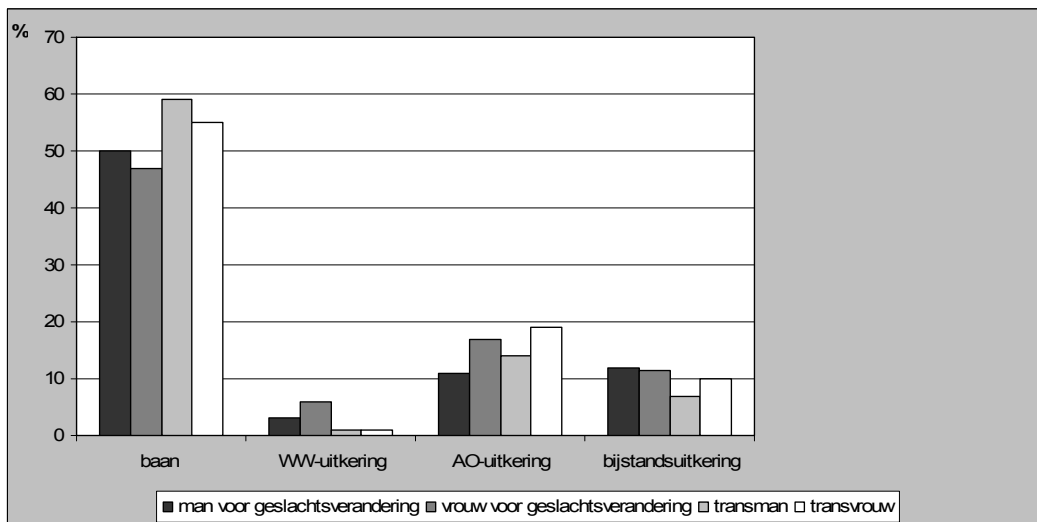

In de potentiële beroepsbevolking zien we dat het aandeel personen met een baan hoger is dan bij transseksuelen en het aandeel personen met een uitkering lager is dan bij transseksuelen.

Het aandeel WW-uitkeringen ligt voor de potentiële beroepsbevolking op ongeveer hetzelfde niveau als voor transseksuelen, namelijk op 1 procent, de aandelen AO- en bijstandsuitkeringen liggen hier echter veel lager, namelijk op 5 en 3 procent.

Sinds 2006 weten we in welk jaar transseksuelen hun geslachtswijziging via de rechtbank hebben vastgelegd. Alleen van deze personen is de vergelijking van de arbeidsmarktpositie twee jaar voor de geslachtsverandering en eind 2008 (na de geslachtsverandering) gemaakt. Uit deze vergelijking blijkt dat transseksuelen na de geslachtsverandering vaker werkzaam zijn als werknemer of zelfstandige dan twee jaar voor de geslachtsverandering. Transmannen ontvangen vóór de geslachtsverandering iets vaker een uitkering ontvangen dan daarna. Vóór de geslachtsverandering hebben transseksuelen vaker een WW-uitkering dan daarna. Het aandeel AO-uitkeringen ligt voor zowel transmannen als transvrouwen hoger na de geslachtswijziging.

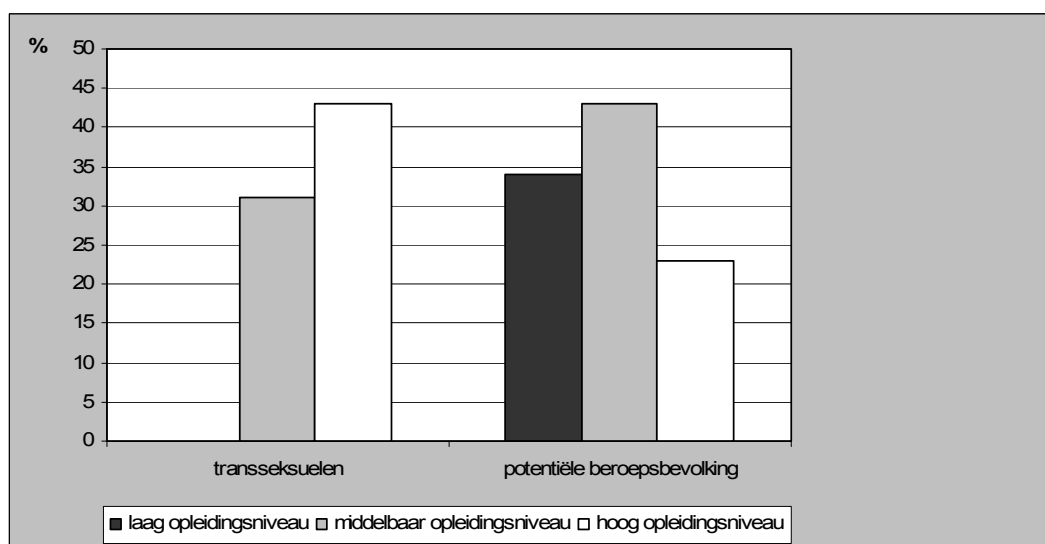
5. Transseksuelen voor geslachtsverandering en ultimo 2008 naar arbeidsmarktpositie.

Hoog opleidingsniveau maar laag inkomen

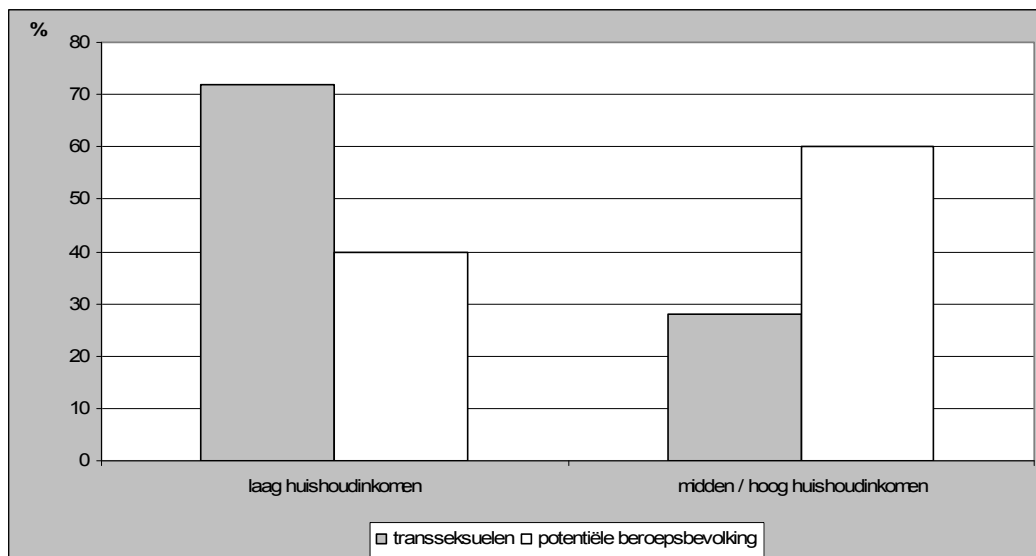
Opvallend is dat transseksuelen vaak een hoog opleidingsniveau hebben, terwijl hun besteedbaar huishoudinkomen laag is (zie figuur 6² en 7). Overigens is het aantal transseksuelen met een laag opleidingsniveau niet opgenomen in figuur 6, omdat dit niet met voldoende betrouwbaarheid geschat kan worden. Meer transvrouwen dan transmannen hebben een laag besteedbaar huishoudinkomen. Een oorzaak hiervan kan zijn dat transvrouwen vaker alleen wonen dan transmannen, met als gevolg een lager inkomen op huishoudniveau.

6. Transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking naar opleidingsniveau, 31 december 2008.

² Zie de uitleg op paragraaf 4.4.

7. Transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking naar besteedbaar huishoudinkomen, 31 december 2009.

De inkomensgrenzen voor laag, midden en hoog besteedbaar huishoudinkomen zijn bepaald aan de hand van het huishoudinkomen van de potentiële beroepsbevolking. De huishoudens met een laag besteedbaar huishoudinkomen behoren tot de groep 'laagste 40 procent huishoudinkomens' van de potentiële beroepsbevolking. Deze inkomensgrens ligt op 32 duizend euro. De huishoudens in de middelste categorie behoren tot de groep waar 40 tot 80 procent van de inkomens van de totale beroepsbevolking invalt. Dit besteedbaar huishoudinkomen ligt tussen de 32 duizend en 55 duizend euro. Een hoog huishoudinkomen wordt bepaald door de groep '20 procent hoogste huishoudinkomens' van de potentiële beroepsbevolking. Deze groep heeft een huishoudinkomen dat boven de 55 duizend euro ligt³.

Het besteedbare huishoudinkomen van de potentiële beroepsbevolking verschilt nogal met het besteedbare huishoudinkomen van de transseksuelen. Meer dan 70 procent van de transseksuelen heeft een laag besteedbaar huishoudinkomen, terwijl in de potentiële beroepsbevolking dit aandeel veel lager ligt, namelijk op 40 procent. Dit kan verklaard worden door de slechtere arbeidsmarktpositie van transseksuelen: ze hebben minder vaak een baan en vaker een uitkering dan personen in de potentiële beroepsbevolking. Ondanks dat een groot aandeel van de transseksuelen een hoog opleidingsniveau heeft, ligt het aandeel transseksuelen met een midden of hoog besteedbaar huishoudinkomen een stuk lager (op bijna 30 procent), terwijl dit voor de totale potentiële beroepsbevolking veel hoger ligt, namelijk op 60 procent.

---

³ De categorieën midden en hoog besteedbaar huishoudinkomen zijn samengevoegd in figuur 7, zodat dit aantal met voldoende betrouwbaarheid geschat kan worden.

Meer transvrouwen werkzaam in industrie

De sector waarin transseksuelen werken verschilt van de potentiële beroepsbevolking. Transvrouwen zijn vaker werkzaam in de industrie dan vrouwen in de potentiële beroepsbevolking. Transmannen zijn vaker dan mannen werkzaam in de typische vrouwensectoren gezondheids- en welzijnszorg.

2.4 Conclusie

Dit onderzoek geeft voor het eerst aantallen weer over transseksuelen in Nederland, gebaseerd op registraties. Uit deze cijfers blijkt dat de groep transseksuelen in Nederland vrij klein is. Echter, wij maken een onderschatting van het totaal aantal personen, omdat wij alleen personen in het onderzoek meenemen die via de rechtbank hun geslachtswijziging hebben vastgelegd in de periode 1995-2009. Toch laat deze groep duidelijke verschillen zien met de potentiële beroepsbevolking in Nederland. De ondertitel van dit onderzoek luidt: 'Is er sprake van ongelijkheid?'. Het antwoord op deze vraag is dat er inderdaad verschillen zijn als we transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking vergelijken op diverse kenmerken. Dit kan als ongelijk gezien worden, maar de conclusie of transseksuelen ongelijk behandeld worden op basis van hun transseksueel zijn, kunnen we niet trekken op basis van dit onderzoek. We zien wel dat ondanks het hoge opleidingsniveau van transseksuelen ze toch minder vaak werkzaam zijn en vaker een uitkering ontvangen in vergelijking met de potentiële beroepsbevolking. Ook leven transseksuelen vaker alleen. Hierdoor, en door hun arbeidsmarktsituatie, hebben transseksuelen vaker een laag besteedbaar huishoudinkomen.

3. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Dit onderzoek is pas een eerste verkennend onderzoek naar transseksuelen. Graag doen wij een aantal aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

Ten eerste zien we dat het aantal transseksuelen in Nederland wordt onderschat doordat we alleen kunnen zien of iemand transseksueel is als die persoon zijn/haar geslacht ook heeft gewijzigd via een juridisch proces bij de rechtbank. Veelal doen mensen dit op een later moment of pas als ze een nieuw document van de gemeente nodig hebben. Een meer nauwkeurige schatting kan worden gemaakt door het aantal geslachtsveranderende operaties in ziekenhuizen te tellen. Een onderzoek naar de bruikbaarheid van deze informatiebron zou op zijn plaats zijn.

Het is interessant om voorliggend onderzoek uit te breiden en informatie toe te voegen over het persoonlijk besteedbaar inkomen van personen in de potentiële beroepsbevolking, mogelijk in combinatie met opleidingsniveau. Deze informatie is bij het CBS aanwezig, echter gezien de tijd konden we deze informatie in dit onderzoek niet meer meenemen.

Daarnaast kijken wij over een relatief korte periode, namelijk over de periode 1995-2009 vanwege de beschikbaarheid van onze databestanden, terwijl men al tien jaar langer, sinds 1985 een geslachtsveranderende operatie kan ondergaan. Registraties van ziekenhuizen over het aantal operaties dat jaarlijks wordt uitgevoerd, zouden een nauwkeuriger beeld kunnen geven van het werkelijke aantal transseksuelen.

De vergelijking van de arbeidsmarktpositie van transseksuelen 2 jaar voor en na de juridische geslachtswijziging wordt nu nog gedaan voor een relatief kleine groep, omdat we pas sinds 2006 precies weten in welk jaar een persoon een juridische geslachtswijziging heeft ondergaan. Omdat deze groep jaarlijks groeit, kunnen we over een paar jaar een betere vergelijking maken van de arbeidsmarktpositie 2 jaar voor en na de juridische geslachtswijziging. Het is dus goed om dit onderzoek op een later moment te herhalen.

Verder zien we dat bijna 30 procent van de transseksuelen allochtoon is. Slechts een klein deel hiervan is niet-westers allochtoon. In aantallen is deze groep te klein om iets over deze personen te zeggen. Als we over een langere periode kunnen kijken, zien we meer niet-westerse allochtonen waardoor we meer kunnen zeggen over de verschillen met de autochtone en westers allochtone transseksuelen.

Tot slot kan een verdiepend onderzoek naar de verschillen tussen transmannen en transvrouwen de verschillen tussen beide groepen beter verklaren.

4. Beschrijving van het onderzoek

4.1 Populatie

De twee populaties van dit onderzoek bestaan uit alle personen van 15 tot en met 64 jaar die van geslacht zijn gewijzigd en dit juridisch hebben laten vastleggen in de periode 1995-2009 en uit de potentiële beroepsbevolking. De potentiële beroepsbevolking bestaat uit alle 15 tot en met 64 jarigen die staan ingeschreven in de GBA. Beide populaties stellen we vast op het peilmoment 31 december 2009.

4.2 Onderzoeksmethode

Voor het afbakenen van geslachtswijzigers en de potentiële beroepsbevolking is de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) gebruikt. Uit de GBA zijn tevens demografische kenmerken over geslacht, leeftijd, herkomstgroepering en –generatie, burgerlijke staat, samenstelling van het huishouden en de stedelijkheid van de woongemeente toegevoegd.

Personen die zijn ingeschreven in de GBA krijgen een uniek niet-identificeerbaar nummer, het zogenaamde RIN-nummer, dat dient ter vervanging van het identificeerbare burgerservicenummer (BSN). Alle gegevensbestanden met persoonsgegevens aanwezig binnen het CBS worden voorzien van dit RIN-nummer, waardoor ze onderling koppelbaar zijn.

Uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) zijn met behulp van dit RIN-nummer gegevens over het besteedbare huishoudinkomen in 2009, het opleidingsniveau in 2008, de sector waarin werknemers en zelfstandigen werkzaam zijn in 2008 en de arbeidsmarktpositie twee jaar voor de juridische geslachtswijziging en in 2008 vastgesteld.

Het besteedbare huishoudinkomen is verdeeld in drie categorieën: laag (laagste 40 procent), midden (tweede 40 procent) en hoog (hoogste 20 procent). Deze verdeling is gemaakt met het besteedbare huishoudinkomen van de potentiële beroepsbevolking.

Het opleidingsniveau heeft betrekking op het hoogst behaalde opleidingsniveau tot en met 2008. Het opleidingsniveau is deels gebaseerd op onderwijsregistraties en deels op steekproefbasis (EBB). Het opleidingsniveau is ingedeeld in drie categorieën:

- Laag; primair onderwijs en het secundaire onderwijs, eerste fase, dat wil zeggen vmbo en de onderbouw van havo/vwo (tot en met klas 3).
- Midden; secundair onderwijs, tweede fase, dat wil zeggen mbo opleidingen en de bovenbouw van havo/vwo.
- Hoog; hoger onderwijs, ofwel hbo- en wo-opleidingen.

Om de sector vast te stellen waarin werknemers en zelfstandigen werkzaam zijn, gebruiken we de Standaard Bedrijfsindeling 2008 (SBI2008). De SBI is een systematische hiërarchische indeling van economische activiteiten. Omdat een werknemer meerdere banen kan hebben, is voor het vaststellen van de sector gekeken

naar de baan waaruit het hoogste loon is verkregen in 2008. Als een persoon zowel werknemer als zelfstandige is geweest dan is deze persoon in beide categorieën geteld.

Voor de arbeidsmarktpositie geldt dit niet, een persoon kan maar in één categorie voorkomen. Hiervoor gebruiken we prioriteitsregels:

- Alle personen met inkomen uit eigen onderneming zijn zelfstandigen.
- Alle personen met studiefinanciering zijn student, ook al hebben zij een andere bron met een hoger bedrag aan inkomsten.
- Personen zonder inkomen of met een pensioen worden niet nader ingedeeld. Zij vallen in de categorie 'overig'.
- Voor de andere categorieën bepalen we of de belangrijkste inkomensbron het inkomen uit arbeid is of uit een uitkering.

We bepalen de arbeidsmarktpositie ultimo 2008 en aan het eind van het jaar dat twee jaar voor de geslachtswijziging ligt. In tabel 2 geven we van alle transseksuelen de arbeidsmarktpositie ultimo 2008 weer. In tabel 3 alleen van de transseksuelen waarvan we de arbeidsmarktpositie twee jaar voor de juridische geslachtswijziging kunnen bepalen. Omdat we pas vanaf 2006 weten in welk jaar de juridische geslachtswijziging heeft plaatsgevonden, is het aantal transseksuelen in tabel 3 kleiner dan in tabel 2.

4.3 Bronnen

Gemeentelijke Basisadministratie (GBA)

De GBA is een geautomatiseerd persoonsregistratiesysteem van de gemeenten en in werking sinds 1 oktober 1994. In principe staan alle inwoners van een gemeente in de Basisadministratie ingeschreven. Informatie over leeftijd, geslacht, herkomstgroepering en –generatie, burgerlijke staat, samenstelling huishouden en stedelijkheid woongemeente zijn ontleend aan de GBA.

Sociaal Statistisch Bestand (SSB)

Het SSB is een stelsel van registers en enquêtes, die op persoonsniveau aan elkaar zijn gekoppeld. Per jaargang worden meer dan 50 registers gebruikt. Deze registers hebben betrekking op verschillende sociaaleconomische onderwerpen, zoals opleidingsniveau, inkomen, banen, zelfstandigen en arbeidsmarktpositie. Het SSB bevat voorlopige en definitieve gegevens. Bij definitieve gegevens zijn registers en enquêtes onderling op elkaar afgestemd en consistent gemaakt.

De doelpopulatie van het SSB bestaat uit alle personen die in Nederland wonen, en personen die niet in Nederland wonen maar in Nederland werken of een uitkering dan wel pensioen vanuit Nederland ontvangen.

Voor dit onderzoek zijn gegevens uit het SSB gebruikt die betrekking hebben op:

- Opleidingsniveau. Deze gegevens zijn gebaseerd op diverse jaargangen van registraties uit het voortgezet onderwijs, MBO en HO en uit de steekproef Enquête Beroepsbevolking (EBB).

- Besteedbaar huishoudinkomen en arbeidsmarktpositie. De gegevens zijn ontleend aan de Belastingdienst en de registratie van de studiefinanciering.
- Sector van werknemers en zelfstandigen. De gegevens zijn gebaseerd op het Algemene Bedrijvenregister (ABR) en gegevens van de Belastingdienst.

4.4 Ophogen van steekproeftotalen

Het opleidingsniveau is voor een deel gebaseerd op een steekproef. Om uitkomsten te berekenen die iets zeggen over de hele Nederlandse bevolking moeten de resultaten worden opgehoogd. Dit ophogen doen we door de gegevens over opleidingsniveau te vermenigvuldigen met een weegfactor uit het opleidingsniveaubestand dat in het SSB is opgenomen.

Na het ophogen van de uitkomsten voor het opleidingsniveau bekijken we of deze uitkomsten ook betrouwbaar zijn. Als de uitkomsten betrouwbaar zijn, is publicatie ervan geen probleem. Voor publicatie moet de relatieve standaardfout kleiner zijn dan 20 procent. Dit betekent dat de schatting voor laag, middelbaar of hoger opleidingsniveau alleen wordt weergegeven als de relatieve onnauwkeurigheid lager is dan 20 procent van het geschatte aantal.

De relatieve onnauwkeurigheid voor de onderverdeling van transseksuelen naar middelbaar opleidingsniveau is 13,34 procent en naar hoog opleidingsniveau 18,90 procent. De relatieve onnauwkeurigheid voor lager opgeleiden is hoger dan 20 procent, waardoor we geen schatting geven van het aantal personen dat in deze categorie valt.

4.5 Kwaliteit van de uitkomsten

Een deel van de personen die hun geslacht hebben gewijzigd, is toch niet meegenomen in de tabellen. Personen jonger dan 15 jaar en ouder dan 65 jaar die hun geslacht hebben gewijzigd, zijn buiten beschouwing gelaten. Deze leeftijdscategorieën behoren niet tot de potentiële beroepsbevolking. Ook personen die voor 1995 of na 2009 hun geslacht hebben gewijzigd, kunnen we niet meenemen in ons onderzoek. Daarnaast zijn personen niet meegenomen die wel een geslachtsverandering hebben ondergaan, maar buiten Nederland geboren zijn en hun geboorteakte niet in Den Haag hebben ingeschreven. Mogelijk zijn er ook personen die wel van geslacht zijn gewijzigd, maar die deze wijziging niet juridisch hebben vastgelegd. Het is op basis van gegevens van het CBS niet mogelijk de omvang van deze groep te bepalen. Tot slot zijn ook personen die zijn geëmigreerd of overleden vóór 31 december 2009 niet meegenomen. We maken daarom een onderschatting van het daadwerkelijke aantal transseksuelen.

4.6 Opmerkingen bij de tabellen

De cijfers in de tabellen die gaan over transseksuelen zijn afgerond op vijftallen, de cijfers over de potentiële beroepsbevolking zijn afgerond op honderdtallen. Afzonderlijke categorieën tellen daarom niet altijd op tot het totaal.

De percentages in de tabellen zijn afgerond op hele procentpunten. Daarom telt het totaal niet altijd op tot 100 procent.

Verklaring van tekens in de tabellen:

. = gegevens niet betrouwbaar geschat

- = nihil

5. Begrippen en Afkortingen

5.1 Begrippen

Allochtoon – Zie Herkomstgroepering.

Autochtoon – Zie Herkomstgroepering.

AO-uitkering – Arbeidsongeschiktheidsuitkering. Deze periodieke uitkeringen worden verstrekt op grond van de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA), de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en de Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ).

Besteedbaar inkomen – Het bruto-inkomen verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies inkomensverzekeringen, premies ziektekostenverzekeringen en belastingen op inkomen en vermogen.

Betaalde inkomensoverdrachten bestaan uit overdrachten tussen huishoudens zoals alimentatie betaald aan de ex-echtgeno(o)t(e). Premies inkomensverzekeringen betreffen premies betaald voor sociale verzekeringen, volksverzekeringen en particuliere verzekeringen in verband met werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en ouderdom en nabestaanden.

Bijstandsuitkering – Uitkering op basis van de Wet Werk en Bijstand.

Burgerlijke staat – Formele positie van een persoon waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen gehuwd, ongehuwd en gescheiden. Personen met een geregistreerd partnerschap worden tot de gehuwden gerekend. Verweduwen vallen in de categorie ongehuwden.

Eenouderhuishouden – Particulier huishouden bestaande uit één ouder met thuiswonend(e) kind(eren).

Eenpersoonshuishouden – Particulier huishouden bestaande uit één persoon.

G4 – De vier grootste steden in Nederland: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht.

Geslachtswijziging - Een geslachtswijziging door het ondergaan van een operatie waarbij vervolgens de persoon naar de rechtbank gaat om deze wijziging vast te laten leggen. Deze wijziging wordt vervolgens doorgegeven aan de woongemeente van de persoon.

Herkomstgroepering – In de CBS-indeling naar herkomstgroepering worden personen ingedeeld op grond van hun geboorteland en dat van hun ouders. Autochtonen zijn

personen van wie beide ouders in Nederland geboren zijn. Allochtonen zijn personen van wie minstens één ouder in het buitenland geboren is.

De volgende categorieën van herkomstgroepering worden onderscheiden:

- Autochtonen;
- Niet-westerse allochtonen. Het land van herkomst is Turkije of een land in Afrika, Azië (met uitzondering van Indonesië en Japan) of Latijns-Amerika;
- Westerse allochtonen. Het land van herkomst is gelegen in Europa (met uitzondering van Nederland en Turkije), Noord-Amerika, Indonesië, Japan en Oceanië.

Een eerstegeneratieallochtoon heeft als herkomstgroepering het land waar hij of zij is geboren. Een tweedegeneratieallochtoon heeft als herkomstgroepering het geboorteland van moeder, tenzij dat ook Nederland is. In dat geval is de herkomstgroepering bepaald door het geboorteland van de vader.

Institutioneel huishouden – Eén of meer personen die samen een woonruimte bewonen en daar bedrijfsmatig worden voorzien in dagelijkse levensbehoeften. Ook de huisvesting vindt bedrijfsmatig plaats.

Niet actieven – Personen met een inkomen dat niet direct gerelateerd is aan een uitkering of arbeid, zoals alimentatie of kinderbijslag.

Niet-westerse allochtoon – Zie herkomstgroepering.

Overig huishouden – Huishouden dat uitsluitend bestaat uit overige leden, bijvoorbeeld mensen die in één huishouden wonen maar geen relatie hebben.

Paar met kinderen – Particulier huishouden bestaande uit een paar met ten minste één thuiswonend kind (en met mogelijk ook overige leden).

Paar zonder kinderen – Particulier huishouden bestaande uit een paar zonder thuiswonende kinderen (en met mogelijk ook overige leden).

Particulier huishouden – Eén of meer personen die samen een woonruimte bewonen en zichzelf daar niet-bedrijfsmatig voorzien in de dagelijkse behoeften.

Peilmoment – 31 december 2009.

Personen met baan als werknemer – Werknemers, ambtenaren, directeur-groootaandeelhouders en overige actieven.

Personen met een overige uitkering – Personen met een andere uitkering dan een WW-, AO-, of bijstandsuitkering. Hieronder vallen ook de personen met een pensioenuitkering.

Potentiële beroepsbevolking – Alle personen van 15 tot en met 64 jaar ingeschreven in de Gemeentelijke Basisadministratie.

Overig – Niet actieven en personen zonder inkomen.

Overige actieven – Personen die geen winstaangifte doen, maar wel inkomsten uit arbeid hebben die niet onder de loonheffing vallen.

Standaard bedrijfsindeling 2008 – De Nederlandse hiërarchische indeling van economische activiteiten die vanaf 2008 door het CBS wordt gebruikt om bedrijfseenheden in te delen naar hun hoofdactiviteit.

Stedelijkheid – Een maatstaf voor de concentratie van menselijke activiteiten gebaseerd op de gemiddelde omgevingsadressendichtheid (oad). Hierbij worden vijf categorieën onderscheiden:

- Zeer sterk stedelijk: gemiddelde oad van 2500 of meer adressen per km²;
- Sterk stedelijk: gemiddelde oad van 1500 tot 2500 adressen per km²;
- Matig stedelijk: gemiddelde oad van 1000 tot 1500 adressen per km²;
- Weinig stedelijk: gemiddelde oad van 500 tot 1000 adressen per km²;
- Niet stedelijk: gemiddelde oad van minder dan 500 adressen per km².

Transseksuelen – Iemand die voor het gevoel tot de andere sekse behoort en die een geslachtsverandering verlangd of ondergaan heeft. In dit onderzoek is een transseksueel iemand die de geslachtsverandering ondergaan heeft en deze verandering van geslacht bij de rechtbank heeft vastgelegd.

Westerse allochtoon – Zie herkomstgroepering.

WW-uitkering – Uitkering op basis van de Werkloosheidswet.

Zelfstandige – Een persoon met als (hoofd)baan het verrichten van arbeid voor eigen rekening of risico in een eigen bedrijf of praktijk, of in het bedrijf of de praktijk van een gezinslid, of in een zelfstandig uitgeoefend beroep.

5.2 Afkortingen

ABR	Algemeen Bedrijven Register
AO	Arbeidsongeschiktheid
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CvB	Centrum voor Beleidsstatistiek
EBB	Enquête Beroepsbevolking
GBA	Gemeentelijke basisadministratie

OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
SBI	Standaard Bedrijfsindeling
SSB	Sociaal Statistisch Bestand
WW	Werkloosheidswet

Tabellenset

Tabellenoverzicht

Tabel 1a	Transseksuelen na wijziging geslacht en potentiële beroepsbevolking naar achtergrondkenmerken in aantallen, ultimo 2009
Tabel 1b	Transseksuelen na wijziging geslacht en potentiële beroepsbevolking naar achtergrondkenmerken in procenten, ultimo 2009
Tabel 2a	Arbeidsmarktpositie van transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking in aantallen naar demografische achtergrondkenmerken, ultimo 2009
Tabel 2b	Arbeidsmarktpositie van transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking in procenten naar demografische achtergrondkenmerken, ultimo 2009
Tabel 3a	Arbeidsmarktpositie van transseksuelen 2 jaar voor wijziging geslacht en ultimo 2008 en de potentiële beroepsbevolking naar geslacht in aantallen, ultimo 2008
Tabel 3b	Arbeidsmarktpositie van transseksuelen 2 jaar voor wijziging geslacht en ultimo 2008 en de potentiële beroepsbevolking naar geslacht in procenten, ultimo 2008
Tabel 4a	Werkzame transseksuelen na wijziging geslacht en werkzame potentiële beroepsbevolking naar sector in aantallen, 2008
Tabel 4b	Werkzame transseksuelen na wijziging geslacht en werkzame potentiële beroepsbevolking naar sector in procenten, 2008

Tabel 1a
Transseksuelen na wijziging geslacht en potentiële beroepsbevolking naar achtergrondkenmerken, ultimo 2009

	Transseksuelen ¹⁾				Potentiële beroepsbevolking					
	Mannen ²⁾		Vrouwen ²⁾		Mannen		Vrouwen			
	Totaal	w.v. allochtoon	Totaal	w.v. allochtoon	Totaal	w.v. allochtoon	Totaal	w.v. allochtoon	Totaal	w.v. allochtoon
	x 1000									
Totaal	850	325	90	525	150	11 112	5 599	1 169	5 513	1 201
Herkomstgeneratie										
Eerste generatie	140	35	35	105	105	1 443	698	698	746	746
Tweede generatie	95	50	50	45	45	926	471	471	456	456
Burgerlijke staat										
Gehuwd	155	80	25	70	25	5 388	2 610	462	2 778	526
Ongehuwd	555	215	55	345	100	4 793	2 581	607	2 212	532
Gescheiden	135	25	10	110	25	930	408	99	523	143
Onbekend	-	-	-	-	-	1	0	0	0	0
Samenstelling huishouden										
Eenpersoonhuishouden	450	145	30	305	75	1 849	1 037	302	812	211
Paar met kinderen	95	55	20	40	10	5 381	2 775	514	2 606	519
Paar zonder kinderen	240	95	30	145	55	2 862	1 368	214	1 495	250
Eenouderhuishouden	45	20	5	25	5	822	299	89	522	190
Overig huishouden	10	5	5	5	5	119	71	38	49	26
Institutioneel huishouden	10	5	0	5	-	78	48	12	30	6
Onbekend	-	-	-	-	-	1	0	0	0	0
Besteedbaar huishoudinkomen³⁾										
Laag	610	220	.	390	.	4 436	2 158	631	2 278	658
Midden/hoog	235	.	.	.	.	6 654	3 427	526	3 228	537
Onbekend	-	-	-	-	-	22	14	12	8	6
Stedelijkheid woongemeente										
Zeer sterk stedelijk	280	90	30	185	75	2 277	1 141	459	1 137	467
Sterk stedelijk	295	120	35	170	40	3 132	1 568	367	1 564	377
Matig stedelijk	125	45	10	80	10	2 118	1 064	173	1 054	179
Weinig stedelijk	95	40	5	55	10	2 311	1 173	121	1 137	126
Niet stedelijk	60	20	5	35	5	1 273	652	48	621	52
Onbekend	-	-	-	-	-	1	0	0	0	0
Opleidingsniveau⁴⁾										
Laag	.	.	.	.	.	3 709	.	.	.	.
Midden	260	.	.	.	.	4 752	.	.	.	.
Hoog	365	.	.	.	.	2 541	.	.	.	.

¹⁾ Bij transseksuelen gaat het om personen die juridisch hun geslacht hebben laten wijzigen in de periode 1995-2009.

²⁾ Bij de transseksuelen heeft het geslacht betrekking op het geslacht nádat de geslachtsverandering heeft plaatsgevonden.

³⁾ De categorieën midden en hoog besteedbaar huishoudinkomen zijn samengevoegd, zodat dit aantal met voldoende betrouwbaarheid geschat kan worden voor de transseksuelen.

⁴⁾ Het opleidingsniveau is bij de transseksuelen betrouwbaar geschat voor de midden en hoger opgeleiden.

Tabel 1b
Transseksuelen na wijziging geslacht en potentiële beroepsbevolking naar achtergrondkenmerken, ultimo 2009

	Transseksuelen ¹⁾				Potentiële beroepsbevolking							
	Totaal		Mannen ²⁾		Vrouwen ²⁾		Totaal		Mannen		Vrouwen	
	Totaal	w.v. allochtoon	Totaal	w.v. allochtoon	Totaal	w.v. allochtoon	Totaal	w.v. allochtoon	Totaal	w.v. allochtoon	Totaal	w.v. allochtoon
	%				%							
Herkomstgeneratie												
Eerste generatie	17	11	100	20	100	13	12	100	14	100		
Tweede generatie	11	16	100	8	100	8	8	100	8	100		
Burgerlijke staat												
Gehuwd	18	25	30	14	16	48	47	40	50	44		
Ongehuwd	66	66	25	65	68	43	46	52	40	44		
Gescheiden	16	8	33	21	16	8	7	8	9	12		
Onbekend	0	0		0	0	0	0	0	0	0		
Samenstelling huishouden												
Eenpersoonhuishouden	53	45	22	58	51	17	19	26	15	18		
Paar met kinderen	11	17	33	8	7	48	50	44	47	43		
Paar zonder kinderen	28	30	29	27	37	26	24	18	27	21		
Eenouderhuishouden	5	6	28	5	2	7	5	8	9	16		
Overig huishouden	1	1	75	1	3	1	1	3	1	2		
Institutioneel huishouden	1	1	33	1	0	1	1	1	1	1		
Onbekend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0		
Besteedbaar huishoudinkomen³⁾												
Laag	72	69	.	74	.	40	39	54	41	55		
Midden/hoog	28	.	.	.	.	60	61	45	59	45		
Onbekend						0	0	1	0	1		
Stedelijkheid woongemeente												
Zeer sterk stedelijk	33	29	35	35	52	20	20	39	21	39		
Sterk stedelijk	35	38	30	33	28	28	28	31	28	31		
Matig stedelijk	15	15	21	15	8	19	19	15	19	15		
Weinig stedelijk	11	12	10	10	7	21	21	10	21	11		
Niet stedelijk	7	7	18	7	5	11	12	4	11	4		
Onbekend	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0		
Opleidingsniveau⁴⁾												
Laag						34						
Midden	31					43						
Hoog	43					23						

¹⁾ Bij transseksuelen gaat het om personen die juridisch hun geslacht hebben laten wijzigen in de periode 1995-2009.

²⁾ Bij de transseksuelen heeft het geslacht betrekking op het geslacht nádat de geslachtsverandering heeft plaatsgevonden.

³⁾ De categorieën midden en hoog besteedbaar huishoudinkomen zijn samengevoegd, zodat dit aantal met voldoende betrouwbaarheid geschat kan worden voor de transseksuelen.

⁴⁾ Het opleidingsniveau is bij de transseksuelen betrouwbaar geschat voor de midden en hoger opgeleiden.

Tabel 2a

Arbeidsmarktpositie¹⁾ van transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking in aantallen naar demografische achtergrondkenmerken, ultimo 2008

	Transseksuelen ²⁾							Potentiële beroepsbevolking								
	Totaal	Geslacht ³⁾		Leeftijd		Herkomst			Totaal	Geslacht		Leeftijd		Herkomst		
		Mannen	Vrouwen	15-27 jaar	28-64 jaar	Autochtonen	Niet-westerse allochtonen	Westerse allochtonen		Mannen	Vrouwen	15-27 jaar	28-64 jaar	Autochtonen	Niet-westerse allochtonen	Westerse allochtonen
	x 1000															
Totaal	770	290	475	60	710	565	95	110	11 050	5 568	5 481	2 585	8 464	8 734	1 266	1 050
Personen met baan als werknemer	380	165	215	25	355	285	45	55	6 553	3 540	3 013	1 080	5 473	5 401	569	583
Personen werkzaam als zelfstandige	40	15	25	0	40	35	5	0	693	456	237	37	656	584	49	60
Personen met WW-uitkering	15	5	10	0	15	15	0	0	116	64	52	7	109	84	19	14
Personen met AO-uitkering	145	50	95	10	135	115	10	20	573	288	285	51	521	452	68	53
Personen met bijstandsuitkering	70	20	50	0	65	45	5	15	294	116	178	28	266	132	128	34
Personen met een overige uitkering	30	10	15	0	25	20	5	0	140	62	78	17	124	102	23	15
Scholieren/studenten	30	10	20	20	10	25	5	5	1 239	600	638	1 210	28	927	211	101
Overig	60	10	45	5	55	25	25	10	1 440	442	998	154	1 286	1 051	199	190
Onbekend	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1	1	1	1	1

NB De aantallen over de groep transseksuelen zijn in de tabel afgerond op vijftallen en die over de potentiële beroepsbevolking op 1000-tallen.

¹⁾ Een persoon wordt maar in één categorie ingedeeld.

²⁾ Bij transseksuelen gaat het om personen die juridisch hun geslacht hebben laten wijzigen in de periode 1995-2009.

³⁾ Bij de transseksuelen heeft het geslacht betrekking op het geslacht nádat de geslachtsverandering heeft plaatsgevonden.

Tabel 2b

Arbeidsmarktpositie¹⁾ van transseksuelen en de potentiële beroepsbevolking in procenten naar demografische achtergrondkenmerken, ultimo 2008

	Transseksuelen ²⁾								Potentiële beroepsbevolking							
	Totaal	Geslacht ³⁾		Leeftijd		Herkomst			Totaal	Geslacht		Leeftijd		Herkomst		
		Mannen	Vrouwen	15-27 jaar	28-64 jaar	Autochtonen	Niet-westerse allochtonen	Westerse allochtonen		Mannen	Vrouwen	15-27 jaar	28-64 jaar	Autochtonen	Niet-westerse allochtonen	Westerse allochtonen
	%															
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Personen met baan als werknemer	50	57	45	40	50	50	45	50	59	64	55	42	65	62	45	56
Personen werkzaam als zelfstandige	5	5	5	2	6	6	5	2	6	8	4	1	8	7	4	6
Personen met WW-uitkering	2	2	3	0	2	3	0	2	1	1	1	0	1	1	1	1
Personen met AO-uitkering	19	17	19	13	19	21	8	17	5	5	5	2	6	5	5	5
Personen met bijstandsuitkering	9	7	10	2	9	8	4	16	3	2	3	1	3	2	10	3
Personen met een overige uitkering	4	4	4	3	4	4	5	2	1	1	1	1	1	1	2	1
Scholieren/studenten	4	4	4	35	2	4	5	4	11	11	12	47	0	11	17	10
Overig	8	4	10	5	8	4	27	8	13	8	18	6	15	12	16	18
Onbekend	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0

¹⁾ Een persoon wordt maar in één categorie ingedeeld.²⁾ Bij transseksuelen gaat het om personen die juridisch hun geslacht hebben laten wijzigen in de periode 1995-2009.³⁾ Bij de transseksuelen heeft het geslacht betrekking op het geslacht nádat de geslachtsverandering heeft plaatsgevonden.

Tabel 3a

Arbeidsmarktpositie¹⁾ van transseksuelen 2 jaar voor wijziging geslacht en ultimo 2008 en de potentiële beroepsbevolking naar geslacht, ultimo 2008

	Transseksuelen ²⁾						Potentiële beroepsbevolking		
	Geslacht						Geslacht		
	2 jaar voor geslachtsverandering			ultimo 2008 ³⁾			ultimo 2008		
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
	<i>x 1000</i>								
Totaal	215	75	140	215	75	140	11.050	5.568	5.481
Personen met baan als werknemer	95	35	60	110	40	70	6.553	3.540	3.013
Personen werkzaam als zelfstandige	5	0	5	10	0	10	693	456	237
Personen met WW-uitkering	10	0	10	5	0	0	116	64	52
Personen met AO-uitkering	30	10	25	35	10	25	573	288	285
Personen met bijstandsuitkering	25	10	15	20	5	15	294	116	178
Overige uitkeringen	15	5	10	10	5	5	140	62	78
Scholieren/studenten	20	10	10	15	5	5	1.239	600	638
Overig	10	5	5	15	5	10	1.440	442	998
Onbekend	0	0	0	0	0	0	2	1	1

¹⁾ Een persoon wordt maar in één categorie ingedeeld.

²⁾ Bij transseksuelen gaat het om personen die juridisch hun geslacht hebben laten wijzigen in de periode 2006-2008.

³⁾ De arbeidsmarktpositie heeft hier betrekking op het geslacht nádat de geslachtsverandering heeft plaatsgevonden.

Tabel 3b

Arbeidsmarktpositie¹⁾ van transseksuelen 2 jaar voor wijziging geslacht en ultimo 2008 en de potentiële beroepsbevolking naar geslacht, ultimo 2008

	Transseksuelen ²⁾						Potentiële beroepsbevolking		
	Geslacht						Geslacht		
	2 jaar voor geslachtsverandering			ultimo 2008 ³⁾			ultimo 2008		
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
	%						%		
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Personen met baan als werknemer	45	49	43	52	58	49	59	64	55
Personen werkzaam als zelfstandige	3	1	4	4	1	6	6	8	4
Personen met WW-uitkering	5	3	6	1	1	1	1	1	1
Personen met AO-uitkering	15	11	17	17	14	19	5	5	5
Personen met bijstandsuitkering	11	12	11	9	7	10	3	2	3
Overige uitkeringen	6	4	7	4	4	4	1	1	1
Scholieren/studenten	9	14	6	6	10	4	11	11	12
Overig	5	5	4	7	5	7	13	8	18
Onbekend	1	0	1	0	0	0	0	0	0

¹⁾ Een persoon wordt maar in één categorie ingedeeld.

²⁾ Bij transseksuelen gaat het om personen die juridisch hun geslacht hebben laten wijzigen in de periode 2006-2008.

³⁾ De arbeidsmarktpositie heeft hier betrekking op het geslacht nádat de geslachtsverandering heeft plaatsgevonden.

Tabel 4a

Transseksuelen na wijziging geslacht en potentiële beroepsbevolking werkzaam als werknemer of zelfstandige naar de sector waarin zij werkzaam zijn in aantallen, 2008

	Transseksuelen ¹⁾				Potentiële beroepsbevolking			
	Werknemers		Zelfstandigen		Werknemers		Zelfstandigen	
	Totaal	Mannen ²⁾	Vrouwen ²⁾		Totaal	Mannen ²⁾	Vrouwen ²⁾	
	x 1000							
Totaal	475	200	275	55	8 005	4 286	3 719	869
Sector								
Landbouw en visserij	0	0	0	0	127	86	41	100
Delfstoffenwinning	0	0	0	0	8	7	1	0
Industrie	60	30	30	0	856	662	194	39
Energie- en waterleidingbedrijven	0	0	0	0	25	20	6	0
Bouwnijverheid	5	0	5	5	389	353	36	109
Handel	60	20	40	10	1 382	719	663	159
Horeca	25	10	15	5	342	159	183	48
Vervoer en communicatie	40	10	30	0	449	324	125	31
Financiële instellingen	20	10	10	0	336	196	141	8
Zakelijke dienstverlening	110	45	65	20	1 596	919	677	183
Openbaar bestuur	30	15	15	0	498	309	189	0
Onderwijs	25	15	10	0	485	187	298	17
Gezondheids- en welzijnszorg	70	35	35	5	1 171	195	976	57
Cultuur en overige dienstverlening	20	5	15	15	328	149	179	104
Onbekend	0	0	0	0	15	4	11	14

¹⁾ Bij transseksuelen gaat het om personen die juridisch hun geslacht hebben laten wijzigen in de periode 1995-2008.

²⁾ Bij de transseksuelen heeft het geslacht betrekking op het geslacht nádat de geslachtsverandering heeft plaatsgevonden.

Tabel 4b

Transseksuelen na wijziging geslacht en potentiële beroepsbevolking werkzaam als werknemer of zelfstandige naar de sector waarin zij werkzaam zijn in procenten, 2008

	Transseksuelen ¹⁾				Potentiële beroepsbevolking				
	Werknemers		Zelfstandigen		Werknemers		Zelfstandigen		
	Totaal	Mannen ²⁾	Vrouwen ²⁾	Totaal	Mannen ²⁾	Vrouwen ²⁾	Totaal	Mannen ²⁾	Vrouwen ²⁾
	%			%					
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sector									
Landbouw en visserij	0	0	0	0	2	2	1	12	
Delfstoffenwinning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Industrie	13	14	10	0	11	15	5	4	
Energie- en waterleidingbedrijven	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Bouwnijverheid	1	0	1	5	5	8	1	13	
Handel	13	11	15	14	17	17	18	18	
Horeca	5	4	5	5	4	4	5	5	
Vervoer en communicatie	8	5	10	0	6	8	3	4	
Financiële instellingen	4	4	4	0	4	5	4	1	
Zakelijke dienstverlening	23	23	24	34	20	21	18	21	
Openbaar bestuur	6	8	5	0	6	7	5	0	
Onderwijs	5	7	4	4	6	4	8	2	
Gezondheids- en welzijnszorg	15	17	14	9	15	5	26	7	
Cultuur en overige dienstverlening	4	3	6	27	4	3	5	12	
Onbekend	0	0	0	2	0	0	0	2	

¹⁾ Bij transseksuelen gaat het om personen die juridisch hun geslacht hebben laten wijzigen in de periode 1995-2008.

²⁾ Bij de transseksuelen heeft het geslacht betrekking op het geslacht nádat de geslachtsverandering heeft plaatsgevonden.

Centrum voor Beleidsstatistiek

Het CBS verzamelt gegevens bij personen, bedrijven en instellingen om deze daarna te verwerken tot statistische informatie over groepen mensen, bedrijven en hun omgeving. De resultaten stelt het CBS voor iedereen beschikbaar. Voor sommige vragen is deze informatie, die beschikbaar wordt gesteld via de CBS-website www.cbs.nl, echter niet toereikend. In dat geval kunnen externe partijen zich wenden tot het Centrum voor Beleidsstatistiek (CBS-CvB).

Het CBS-CvB bepaalt in nauw overleg met de klant welke informatie in welke vorm beschikbaar en nuttig is voor het beantwoorden van de vraag. Daarna voert het CBS-CvB het onderzoek uit en beschrijft de resultaten in een rapport of maatwerkpublicatie. Alle uitkomsten en publicaties worden openbaar gemaakt en zijn te vinden op de website van het CBS-CvB (www.cbs.nl/cvb).